

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 aprilie 2024*

„Trimitere preliminară – Cetățenia Uniunii – Articolul 20 TFUE – Cetățenia unui stat membru și a unei țări terțe – Dobândirea cetățeniei unei țări terțe – Pierdere de plin drept a cetățeniei statului membru și a cetățeniei Uniunii – Posibilitatea de a solicita păstrarea cetățeniei statului membru înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe – Examinare individuală a consecințelor pierderii cetățeniei statului membru din perspectiva dreptului Uniunii – Întindere”

În cauzele conexe C-684/22-C-686/22,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), prin deciziile din 3 noiembrie 2022, primite de Curte la 8 noiembrie 2022, în procedurile

S.Ö.

împotriva

Stadt Duisburg (C-684/22),

și

N.Ö.,

M.Ö.

împotriva

Stadt Wuppertal (C-685/22),

și

M.S.,

S.S.

împotriva

Stadt Krefeld (C-686/22),

* Limba de procedură: germana.

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul C. Lycourgos (raportor), președinte de cameră, doamna O. Spineanu-Matei, domnii J.-C. Bonichot și S. Rodin și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru M.S. și S.S., de B. Steeger, Rechtsanwältin;
- pentru Stadt Krefeld, de S. Wolf, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de J. Möller și R. Kanitz, în calitate de agenți;
- pentru guvernul estonian, de M. Kriisa, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de S. Grünheid și E. Montaguti, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 decembrie 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 20 TFUE.
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a trei litigii, între S.Ö., pe de o parte, și Stadt Duisburg (orașul Duisburg, Germania), pe de altă parte, între N.Ö. și M.Ö., pe de o parte, și Stadt Wuppertal (orașul Wuppertal, Germania), pe de altă parte, precum și, respectiv, între M.S. și S.S., pe de o parte, și Stadt Krefeld (orașul Krefeld, Germania), pe de altă parte, în legătură cu pierderea cetățeniei germane a reclamantilor din aceste litigii.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Convenția europeană asupra cetățeniei, adoptată la 6 noiembrie 1997 în cadrul Consiliului Europei și intrată în vigoare la 1 martie 2000 (denumită în continuare „Convenția asupra cetățeniei”), a fost ratificată de Republica Federală Germania la 11 mai 2005.

- 4 Sub titlul „Pierderea cetățeniei de plin drept sau la inițiativa unui stat parte”, articolul 7 din Convenția asupra cetățeniei prevede:

„Un stat parte nu poate să prevadă în dreptul său intern pierderea cetățeniei sale de plin drept sau la inițiativa sa, cu excepția următoarelor cazuri:

a) dobândirea voluntară a unei alte cetățenii;

[...]

e) absența oricărei legături efective între statul parte și un cetățean care domiciliază în mod obișnuit în străinătate;

[...]”

- 5 Sub titlul „Alte posibile cazuri de pluralitate de cetățenii”, articolul 15 litera b) din această convenție prevede că dispozițiile acesteia nu limitează dreptul fiecărui stat parte de a stabili în dreptul său intern dacă dobândirea sau păstrarea cetățeniei sale este condiționată de renunțarea ori de pierderea unei alte cetățenii.

Dreptul Uniunii

- 6 Potrivit articolului 20 TFUE:

„(1) Se instituie cetățenia Uniunii. Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci se adaugă acesteia.

(2) Cetățenii Uniunii au drepturile și obligațiile prevăzute în tratate. Aceștia se bucură, printre altele, de:

(a) dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre;

[...]”

Dreptul german

- 7 Articolul 25 din Staatsangehörigkeitsgesetz (Legea privind cetățenia), în versiunea sa consolidată (*Bundesgesetzblatt*, partea III, nr. 102-1), astfel cum a fost modificat prin articolul 1 punctul 7 din Gesetz zur Reform des Staatsangehörigkeitsrechts (Legea de reformare a dreptului privind cetățenia) din 15 iulie 1999 (BGBl. I, p. 161) (denumită în continuare „StAG”), în vigoare de la 1 ianuarie 2000 și aplicabil litigiilor principale, prevede:

„(1) Un resortisant german își pierde cetățenia odată cu dobândirea unei cetățenii străine dacă această dobândire are loc la cererea sa sau la cererea reprezentantului său legal. Cu toate acestea, persoana reprezentată își pierde cetățenia numai dacă sunt îndeplinite condițiile potrivit cărora poate fi cerută retragerea cetățeniei în temeiul articolului 19. Pierderea vizată în prima teză nu intervine atunci când un resortisant german dobândește cetățenia unui alt stat membru al Uniunii Europene, a Elveției sau a unui stat cu care Republica Federală Germania a încheiat un tratat internațional în conformitate cu articolul 12 alineatul (3).

(2) Nu își pierde cetățenia persoana care, înainte de a dobândi cetățenia străină, a obținut la cererea sa autorizația scrisă a autorității competente de a-și păstra cetățenia. [...] La luarea deciziei cu privire la o cerere vizată în prima teză trebuie să fie evaluate comparativ interesele publice și private. În cazul în care solicitantul are reședința obișnuită în străinătate, trebuie să se țină seama în special de aspectul dacă acesta poate demonstra în mod credibil menținerea legăturilor cu Germania.”

8 Articolul 30 alineatul (1) din StAG are următorul cuprins:

(1) Existența sau absența cetățeniei germane se constată la cerere de către autoritatea competentă în materie de cetățenie atunci când un interes legitim este demonstrat în mod credibil. Constatarea are caracter obligatoriu în toate situațiile în care existența sau absența cetățeniei germane este relevantă din punct de vedere juridic. În cazul în care există un interes de ordine publică, constatarea poate avea loc și din oficiu.”

9 Articolul 38 din Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Legea privind șederea, activitatea profesională și integrarea străinilor pe teritoriul federal) din 30 iulie 2004 (BGBl. 2004 I, p. 1950) prevede:

„(1) Persoanei care a fost cetățean german i se acordă

1. un permis de ședere permanentă, dacă la data pierderii cetățeniei germane avea de cinci ani reședința obișnuită pe teritoriul federal în calitate de cetățean german;

2. un permis de ședere, dacă la data pierderii cetățeniei germane avea de cel puțin un an reședința obișnuită pe teritoriul federal.

Cererea de acordare a unui permis de ședere conform primei teze se depune în termen de șase luni din momentul în care persoana interesată a luat cunoștință de pierderea cetățeniei germane.

[...]

(2) Persoanei care a fost cetățean german și care are reședința obișnuită în străinătate i se poate acorda un permis de ședere dacă dispune de cunoștințe suficiente de limba germană.

(3) În anumite cazuri speciale, permisul de ședere vizat la alineatul (1) sau (2) se poate acorda prin derogare de la articolul 5.

[...]”

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-684/22

10 S.Ö., care s-a născut în Turcia în anul 1966, a intrat pe teritoriul german în cursul anului 1990. Este căsătorit și are trei copii. La 10 mai 1999 a dobândit cetățenia germană prin naturalizare, iar la 13 septembrie 1999 i-a fost retrasă cetățenia turcă.

- 11 La 25 mai 2018, în cadrul solicitării unui document de călătorie pentru fiul său, S.Ö. a declarat că a redobândit cetățenia turcă.
- 12 Întrucât autoritățile germane au exprimat îndoieli serioase cu privire la deținerea cetățeniei germane de către fiul său, S.Ö. a solicitat, la 25 aprilie 2019, autorității de naturalizare competente teritorial să îi elibereze un titlu de cetățenie care să îi permită să facă dovada păstrării cetățeniei sale germane. Ulterior, S.Ö. s-a mutat în circumscripția orașului Duisburg.
- 13 Prin ordinul poliției administrative din 13 septembrie 2019, orașul Duisburg a constatat, în conformitate cu articolul 30 alineatul (1) din StAG, că S.Ö. nu mai avea cetățenia germană. Potrivit orașului Duisburg, redobândirea cetățeniei turce a avut loc după 1 ianuarie 2000 și, în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) punctul 2 și cu articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG, aceasta a determinat o pierdere automată a cetățeniei germane. Situația ar fi putut fi diferită numai dacă redobândirea cetățeniei turce ar fi avut loc înainte de 31 decembrie 1999, întrucât articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG în versiunea în vigoare până la această dată prevedea că pierderea cetățeniei germane nu intervenea decât pentru germanii care locuiesc în străinătate. S.Ö. nu ar fi demonstrat însă o redobândire a cetățeniei turce înainte de data menționată.
- 14 S.Ö. a introdus o acțiune împotriva acestui ordin la Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), și anume instanța de trimitere.

Cauza C-685/22

- 15 Soții M.Ö. și N.Ö., de cetățenie turcă, născuți în anul 1959 și, respectiv, 1970, au intrat pe teritoriul german în cursul anului 1974. Ei au dobândit cetățenia germană prin naturalizare la 27 august 1999, iar cetățenia turcă le-a fost retrasă la 2 septembrie 1999.
- 16 La 1 septembrie 2005, în cadrul unui interviu cu autoritățile municipale din Wuppertal, aceștia au recunoscut că au redobândit cetățenia turcă la 24 noiembrie 2000.
- 17 Ei au prezentat în această privință o adeverință din data de 31 august 2005 din partea consulatului general al Turciei, în care se menționa că au solicitat, la 2 septembrie 1999, redobândirea cetățeniei turce și că au redobândit-o prin decizia consiliului de miniștri din 24 noiembrie 2000.
- 18 Prin ordinele poliției administrative din 24 februarie 2021, în conformitate cu articolul 30 alineatul (1) din StAG, orașul Wuppertal a constatat că M.Ö. și N.Ö. nu mai aveau cetățenia germană. Potrivit autorității municipale, redobândirea cetățeniei turce la 24 noiembrie 2000 a determinat, în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) punctul 2 și cu articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG, o pierdere automată a cetățeniei germane. Situația ar fi putut fi diferită numai dacă redobândirea cetățeniei turce ar fi avut loc înainte de 31 decembrie 1999, întrucât articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG în versiunea în vigoare până la această dată prevedea că pierderea cetățeniei germane nu intervenea decât pentru germanii care locuiesc în străinătate. M.Ö. și N.Ö. nu ar fi demonstrat însă o redobândire a cetățeniei turce înainte de data menționată.
- 19 M.Ö. și N.Ö. au introdus o acțiune împotriva acestor ordine la Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf).

Cauza C-686/22

- 20 Soții M.S. și S.S., de cetățenie turcă, născuți în anii 1965 și, respectiv, 1971, au intrat pe teritoriul german în cursul anilor 1981 și, respectiv, 1989. Ei au dobândit cetățenia germană prin naturalizare la 10 iunie 1999 și, prin urmare, cetățenia turcă le-a fost retrasă.
- 21 M.S. și S.S. au solicitat redobândirea cetățeniei turce după obținerea cetățeniei germane.
- 22 La 19 decembrie 2017, M.S. și S.S. au solicitat orașului Krefeld să constate că dețineau cetățenia germană.
- 23 Prin ordinele poliției administrative din 24 februarie 2021, în conformitate cu articolul 30 alineatul (1) din StAG, orașul Krefeld a constatat că M.S. și S.S. nu mai aveau cetățenia germană. Potrivit autorității municipale, redobândirea de către aceștia a cetățeniei turce a avut loc după 1 ianuarie 2000 și a determinat, în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) punctul 2 și cu articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG, pierderea automată a cetățeniei germane. Situația ar fi putut fi diferită numai dacă redobândirea cetățeniei turce ar fi avut loc înainte de 31 decembrie 1999, întrucât articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG în versiunea în vigoare până la această dată prevedea că pierderea cetățeniei germane nu intervenea decât pentru germanii care locuiesc în străinătate. M.S. și S.S. nu ar fi demonstrat însă o redobândire a cetățeniei turce înainte de data menționată.
- 24 M.S. și S.S. au introdus o acțiune împotriva acestor ordine la Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf).

Întrebările preliminare

- 25 În aceste trei cauze conexate, instanța de trimitere solicită, în primul rând, să se stabilească dacă pierderea automată a cetățeniei germane, prevăzută la articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG, este conformă cu dreptul Uniunii.
- 26 Ea confirmă de la bun început că versiunea articolului 25 din StAG care este aplicabilă reclamanților din cauzele principale este cea în vigoare începând de la 1 ianuarie 2000, dat fiind că aceștia au redobândit cetățenia turcă după această dată, documentele prezentate de unii dintre ei pentru a demonstra contrariul neavând nicio valoare probantă. Ea arată în plus că reclamanții din litigiile principale nu au solicitat o autorizație de păstrare a cetățeniei, prevăzută la articolul 25 alineatul (2) prima teză din StAG, înainte de redobândirea cetățeniei turce.
- 27 În această privință, potrivit jurisprudenței naționale, articolul 25 alineatul (1) prima teză din StAG este conform cu dreptul Uniunii în măsura în care persoana în cauză poate formula, în temeiul alineatului (2) prima teză al acestui articol, o cerere de autorizare a păstrării cetățeniei germane, în cadrul căreia este prevăzută în mod explicit o examinare individuală a consecințelor pierderii acestei cetățenii asupra situației persoanei în cauză.
- 28 Cu toate acestea, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la o asemenea conformitate. Astfel, în ipoteza în care nu este inițiată nicio procedură de autorizare a păstrării cetățeniei germane, prevăzută la articolul 25 alineatul (2) menționat, din dispozițiile aceluiași articol 25 ar rezulta că pierderea cetățeniei germane și, prin urmare, pierderea cetățeniei Uniunii de către persoanele care nu au cetățenia unui alt stat membru intervine în mod automat, fără nicio examinare individuală.

- 29 Această instanță arată că dreptul german nu prevede posibilitatea unei examinări incidentale a consecințelor pierderii cetățeniei germane după ce respectiva pierdere a avut loc. Într-o astfel de situație, persoanele în cauză nu ar avea decât posibilitatea de a depune o nouă cerere de naturalizare în vederea dobândirii, fără efect retroactiv, a cetățeniei germane.
- 30 În al doilea rând, precizând că, în conformitate cu modul de redactare a articolului 25 alineatul (2) din StAG, o cerere de autorizare a păstrării cetățeniei germane oferă o posibilitate de a se ține seama de cerințele dreptului Uniunii, instanța de trimitere indică totodată că, în practică, consecințele pierderii statutului de cetățean al Uniunii nu sunt examinate nici de autoritățile administrative, nici de instanțele naționale. Astfel, autorizația de păstrare a cetățeniei germane ar fi acordată numai atunci când există un interes special pentru dobândirea unei cetățenii străine, păstrându-se totodată cetățenia germană. Așadar, consecințele pierderii cetățeniei germane, care determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii, nu ar fi examinate din perspectiva drepturilor care decurg din acest statut.
- 31 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf) a hotărât să suspende judecarea celor trei cauze principale și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 20 TFUE se opune unei norme care prevede că, în cazul dobândirii voluntare a unei cetățenii (neprivilegiate) a unui stat terț, cetățenia statului membru și, în consecință, cetățenia Uniunii se pierd deplin drept atunci când o examinare individuală a consecințelor pierderii are loc numai dacă străinul respectiv a depus în prealabil o cerere de acordare a unei autorizații de păstrare a cetățeniei și această cerere a fost soluționată favorabil anterior dobândirii cetățeniei străine?
- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că în procedura de acordare a autorizației de păstrare a cetățeniei nu este permisă stabilirea unor condiții de natură a exclude sau a înlătura în cele din urmă aprecierea consecințelor pierderii statutului de cetățean al Uniunii asupra situației individuale a persoanei interesate și asupra situației familiei sale?”
- 32 Prin decizia președintelui Curții din 7 decembrie 2022, cauzele C-684/22-C-686/22 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

- 33 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care prevede că, în cazul dobândirii voluntare a cetățeniei unei țări terțe, cetățenia acestui stat membru se pierde deplin drept, ceea ce determină pierderea cetățeniei Uniunii de către persoanele care nu au cetățenia altui stat membru, cu excepția cazului în care aceste persoane obțin din partea autorităților naționale competente, în urma unei examinări individuale a situației persoanelor menționate ținând seama de o evaluare comparativă a intereselor publice și private în cauză, autorizația de a-și păstra cetățenia înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe.

- 34 Potrivit unei jurisprudențe constante, deși definirea condițiilor de dobândire și de pierdere a cetățeniei este, în conformitate cu dreptul internațional, de competența fiecărui stat membru, faptul că o materie este de competența statelor membre nu se opune ca, în situații care intră sub incidența dreptului Uniunii, normele naționale în cauză să trebuiască să respecte acest din urmă drept [Hotărârea din 2 martie 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, punctele 39 și 41, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 28].
- 35 Or, articolul 20 TFUE conferă oricărei persoane care deține cetățenia unui stat membru statutul de cetățean al Uniunii, care are vocația de a fi statutul fundamental al resortisanților statelor membre [Hotărârea din 20 septembrie 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, punctul 31, și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze) C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 29].
- 36 Prin urmare, situația unor cetățeni ai Uniunii care, precum reclamantii din litigiile principale, au cetățenia doar a unui singur stat membru și care prin pierderea acestei cetățenii se confruntă cu pierderea statutului conferit la articolul 20 TFUE, precum și a drepturilor care îi sunt aferente ține, prin natura și prin consecințele acesteia, de dreptul Uniunii. Astfel, statele membre trebuie, în exercitarea competenței lor în materie de cetățenie, să respecte dreptul Uniunii și în special principiul proporționalității [Hotărârea din 2 martie 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, punctele 42 și 45, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 30].
- 37 În acest context, Curtea a statuat deja că este legitim ca un stat membru să dorească să protejeze raportul special de solidaritate și de loialitate dintre el însuși și resortisanții săi, precum și reciprocitatea drepturilor și a obligațiilor care constituie fundamentul legăturii de cetățenie [Hotărârea din 2 martie 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, punctul 51, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 31].
- 38 În exercitarea competenței pe care o deține de a defini condițiile de dobândire și de pierdere a cetățeniei sale, este de asemenea legitim ca un stat membru să considere că trebuie evitată pluralitatea de cetățenii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2022, Wiener Landesregierung (Revocarea unei asigurări de naturalizare), C-118/20, EU:C:2022:34, punctul 54].
- 39 În speță, în conformitate cu articolul 25 alineatul (1) din StAG, resortisanții germani își pierd cetățenia atunci când dobândesc în mod voluntar cetățenia anumitor țări terțe. Această dispoziție precizează în plus că pierderea cetățeniei germane nu intervine atunci când un resortisant german dobândește printre altele cetățenia unui alt stat membru. Astfel cum a arătat guvernul german, dispoziția respectivă urmărește în esență să prevină pluralitatea de cetățenii.
- 40 Legitimitatea, în principiu, a acestui obiectiv este confirmată de articolul 7 alineatul 1 litera a) din Convenția asupra cetățeniei, potrivit căruia un stat parte nu poate să prevadă în dreptul său intern pierderea cetățeniei sale de plin drept sau la inițiativa sa, cu excepția, printre altele, a dobândirii voluntare a unei alte cetățenii, precum și de articolul 15 litera b) din respectiva convenție, potrivit căruia dispozițiile acesteia nu limitează dreptul fiecărui stat parte de a stabili în dreptul său intern dacă dobândirea sau păstrarea cetățeniei sale este condiționată de renunțarea ori de pierderea unei alte cetățenii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2022, Wiener Landesregierung (Revocarea unei asigurări de naturalizare), C-118/20, EU:C:2022:34, punctul 55].

- 41 Rezultă că dreptul Uniunii nu se opune din principiu ca, în situații precum cele vizate la articolul 25 alineatul (1) din StAG, un stat membru să prevadă, pentru motive de interes general, pierderea de plin drept a cetățeniei sale atunci când resortisanții săi dobândesc în mod voluntar cetățenia unei țări terțe, chiar dacă această pierdere determină pentru persoanele în cauză pierderea statutului lor de cetățean al Uniunii.
- 42 Cu toate acestea, având în vedere importanța pe care dreptul primar al Uniunii o acordă statutului de cetățean al Uniunii, care, așa cum s-a amintit la punctul 34 din prezenta hotărâre, constituie statutul fundamental al resortisanților statelor membre, autorităților naționale competente și instanțelor naționale le revine sarcina să verifice dacă pierderea cetățeniei statului membru în cauză, atunci când determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii și a drepturilor care decurg din acesta, respectă principiul proporționalității în ceea ce privește consecințele sale asupra situației persoanei în cauză și eventual asupra situației membrilor familiei sale din perspectiva dreptului Uniunii [Hotărârea din 2 martie 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, punctele 55 și 56, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierderea cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 38].
- 43 Curtea a statuat că pierderea de plin drept a cetățeniei unui stat membru ar fi incompatibilă cu principiul proporționalității dacă normele naționale relevante nu ar permite în niciun moment o examinare individuală a consecințelor pe care le implică această pierdere pentru persoanele în cauză din perspectiva dreptului Uniunii [Hotărârea din 12 martie 2019, Tjebbes și alții, C-221/17, EU:C:2019:189, punctul 41, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierderea cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 39].
- 44 Rezultă că, în situațiile în care pierderea cetățeniei unui stat membru intervine de plin drept în cazul dobândirii voluntare a cetățeniei unei țări terțe și determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii, autoritățile și instanțele naționale competente trebuie să fie în măsură să examineze consecințele acestei pierderi a cetățeniei și, dacă este cazul, să îi permită acestei persoane să își păstreze cetățenia sau să o redobândească *ex tunc* [a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 martie 2019, Tjebbes și alții, C-221/17, EU:C:2019:189, punctul 42, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierderea cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 40].
- 45 În speță, din cererile de decizie preliminară reiese că articolul 25 alineatul (2) din StAG prevede că orice persoană care, înainte de a dobândi cetățenia unei țări terțe, a obținut la cererea sa autorizația scrisă a autorității competente de a-și păstra cetățenia nu își pierde cetățenia. Această dispoziție adaugă că, la adoptarea unei decizii cu privire la o asemenea cerere trebuie să fie evaluate comparativ interesele publice și private.
- 46 După cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 58 din concluzii, dreptul Uniunii nu se opune din principiu ca un stat membru să prevadă ca examinarea individuală, din perspectiva principiului proporționalității, a consecințelor pe care le implică pentru persoanele în cauză pierderea cetățeniei unui stat membru din perspectiva dreptului Uniunii să fie efectuată în cadrul specific al unei proceduri de autorizare prealabilă precum cea prevăzută la articolul 25 alineatul (2) menționat.
- 47 Cu toate acestea, pentru a asigura respectarea drepturilor de care beneficiază cetățenii Uniunii în temeiul articolului 20 TFUE, trebuie ca această procedură să permită efectiv ca respectiva examinare individuală a proporționalității să aibă loc în conformitate cu ceea ce impune acest articol astfel cum a fost interpretat de Curte în jurisprudența sa.

- 48 În această privință, în primul rând, instanța de trimitere arată că, în cadrul procedurii de autorizare prealabilă menționate, practica autorităților administrative, confirmată de jurisprudența națională, constă în a nu examina consecințele din perspectiva dreptului Uniunii ale pierderii cetățeniei germane a persoanei în cauză atunci când această pierdere determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii. Astfel, autorizația de păstrare a cetățeniei germane nu ar fi eliberată decât atunci când există un interes special pentru dobândirea cetățeniei unei țări terțe.
- 49 Or, într-o situație în care autoritățile competente nu efectuează această examinare a proporționalității sau în care nu reiese cu claritate din motivele care figurează în decizia acestor autorități, întemeiată pe articolul 25 alineatul (2) din StAG, că examinarea menționată a avut loc, revine instanței naționale, eventual sesizată, sarcina de a efectua aceeași examinare sau de a proceda astfel încât aceasta să fie efectuată de autoritățile menționate [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 53].
- 50 Examinarea în discuție trebuie să cuprindă o apreciere a situației individuale a persoanei în cauză, precum și a celei a familiei sale pentru a determina dacă pierderea cetățeniei germane, atunci când implică pierderea statutului de cetățean al Uniunii, are consecințe care ar afecta în mod disproporționat, în raport cu obiectivul urmărit de legiuitorul național, dezvoltarea normală a vieții sale de familie și profesionale, din perspectiva dreptului Uniunii. Astfel de consecințe nu pot fi ipotetice sau eventuale [Hotărârea din 12 martie 2019, Tjebbes și alții, C-221/17, EU:C:2019:189, punctul 44, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 54].
- 51 În cadrul acestei examinări a proporționalității, autorităților naționale competente și, dacă este cazul, instanțelor naționale le revine în special sarcina de a se asigura că o asemenea pierdere a cetățeniei este conformă cu drepturile fundamentale garantate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a căror respectare este asigurată de Curte, și în special cu dreptul la respectarea vieții de familie, astfel cum este prevăzut la articolul 7 din carte. Acest articol trebuie interpretat, dacă este cazul, în coroborare cu obligația de a lua în considerare interesul superior al copilului, recunoscut la articolul 24 alineatul (2) din carte [Hotărârea din 12 martie 2019, Tjebbes și alții, C-221/17, EU:C:2019:189, punctul 45, precum și Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 55].
- 52 În al doilea rând, din cererile de decizie preliminară reiese că articolul 25 alineatul (2) din StAG impune ca persoana în cauză să nu fi dobândit cetățenia unei țări terțe înainte de a solicita și eventual de a obține păstrarea cetățeniei germane.
- 53 În această privință, Curtea a statuat deja că statele membre pot impune, în temeiul principiului securității juridice, ca o cerere de păstrare a cetățeniei să fie formulată în fața autorităților competente în limitele unui termen rezonabil [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierdere cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 43].
- 54 Or, după cum arată domnul avocat general la punctul 63 din concluzii, cerința potrivit căreia autorizația de păstrare a cetățeniei trebuie solicitată și obținută înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe respectă limitele unui termen rezonabil din moment ce, în interesul securității juridice, pe care statele membre au dreptul să o protejeze, aceasta nu împiedică în principiu

persoanele în cauză să își exercite în mod efectiv drepturile care decurg din statutul lor de cetățeni ai Uniunii, în special dreptul ca autoritățile naționale competente să efectueze o examinare individuală a proporționalității consecințelor pe care le presupune pierderea cetățeniei din perspectiva dreptului Uniunii.

- 55 Trebuie subliniat că, în cazul în care un resortisant german care nu are cetățenia unui alt stat membru a dobândit în mod voluntar cetățenia unei țări terțe, omițând totodată să urmeze în prealabil procedura prevăzută la articolul 25 alineatul (2) din StAG pentru a solicita și a obține autorizația de păstrare a cetățeniei germane, este legitim să se considere că, la data acestei dobândiri, a făcut dovada voinței sale de a nu mai fi cetățean al Uniunii.
- 56 Cu toate acestea, Curtea a statuat deja că, având în vedere consecințele grave produse de pierderea cetățeniei unui stat membru, atunci când aceasta determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii, asupra exercitării efective a drepturilor conferite cetățeanului Uniunii în temeiul articolului 20 TFUE, nu pot fi considerate conforme cu principiul efectivității normele sau practicile naționale care pot avea ca efect împiedicarea persoanei expuse acestei pierderi a cetățeniei să solicite examinarea caracterului proporțional al consecințelor pierderii respective din perspectiva dreptului Uniunii, și aceasta pentru motivul că termenul pentru a solicita respectiva examinare a expirat, într-o situație în care această persoană nu ar fi fost informată în mod corespunzător cu privire la dreptul de a solicita o astfel de examinare, precum și cu privire la termenul în limitele căruia trebuia să introducă o asemenea cerere [Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierderea cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 48].
- 57 Așadar, revine instanței de trimitere sarcina de a stabili dacă reclamanții din litigiile principale au fost informați în mod corespunzător cu privire la procedura prevăzută la articolul 25 din StAG în vigoare de la 1 ianuarie 2000, care, potrivit acestei instanțe, le este aplicabilă. În acest scop, instanța menționată va trebui, pe de o parte, să ia în considerare faptul că, anterior acestei date, persoanele respective au trebuit să renunțe la cetățenia lor turcă pentru a dobândi cetățenia germană, ceea ce lasă să se presupună că erau informate nu numai cu privire la reglementarea germană care le era aplicabilă înainte de data menționată, ci și, cel puțin, cu privire la faptul că această reglementare urmărește să evite pluralitatea de cetățenii și în special nu permite, în principiu, cumulul cetățeniei germane cu cea a unei țări terțe.
- 58 Pe de altă parte, această instanță va trebui să țină seama de contextul în care persoanele menționate au solicitat, iar apoi au redobândit cetățenia turcă. Astfel, din deciziile de trimitere reiese că reclamanții din litigiile principale au urmărit să păstreze atât cetățenia turcă, cât și cetățenia germană, în conformitate cu ceea ce permitea versiunea articolului 25 din StAG aplicabilă până la 31 decembrie 1999 în privința resortisanților germani care au reședința în Germania. Deși anterior acestei date ei au renunțat la cetățenia lor turcă pentru a obține cetățenia germană, iar ulterior au solicitat redobândirea cetățeniei lor turce, instanța de trimitere arată că această din urmă cetățenie le-a fost acordată din nou după data menționată.
- 59 În această privință, reclamanții din litigiul principal în cauza C-686/22 arată în observațiile lor scrise că nu aveau niciun motiv să introducă o cerere de autorizare prealabilă a păstrării cetățeniei germane înainte de reforma articolului 25 din StAG și că, în orice caz, această reformă nu a fost clar explicată sau adusă la cunoștința lor.

- 60 Or, într-o asemenea situație, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 71 din concluzii, ținând seama de consecințele grave pe care le implică pierderea cetățeniei germane, care determină pierderea statutului de cetățean al Uniunii pentru exercitarea efectivă a drepturilor de care cetățeanul Uniunii beneficiază în temeiul articolului 20 TFUE, reclamanților din litigiile principale ar fi trebuit să li se dea posibilitatea, eventual în cadrul unui regim tranzitoriu, să inițieze în mod efectiv procedura de autorizare prealabilă prevăzută la articolul 25 alineatul (2) din StAG în vederea păstrării cetățeniei germane.
- 61 Pentru a stabili dacă reclamanții din litigiile principale au fost în măsură să beneficieze efectiv de această procedură și de o examinare individuală a consecințelor pierderii cetățeniei germane din perspectiva dreptului Uniunii, este necesar ca instanța de trimitere să țină seama și de datele la care ei au redobândit cetățenia turcă. Astfel, nu este exclus ca, în situațiile în care data redobândirii acestei cetățenii este apropiată de 1 ianuarie 2000, data intrării în vigoare a reformei procedurii prevăzute la articolul 25 din StAG, acești reclamanți să se fi aflat în imposibilitatea practică de a pune în aplicare respectiva procedură din moment ce aceasta din urmă impune să se solicite și să se obțină autorizația de păstrare a cetățeniei germane înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe. Într-un asemenea caz, spre deosebire de persoanele care au solicitat obținerea cetățeniei unei țări terțe după această dată, reclamanții menționați nu au putut solicita păstrarea cetățeniei germane și aștepta răspunsul la această solicitare înainte ca autoritățile țării terțe în cauză să le admită cererea.
- 62 Trebuie adăugat că, deși instanța de trimitere concluzionează că reclamanților din litigiile principale nu li s-a dat posibilitatea să inițieze în mod efectiv procedura de autorizare prealabilă a păstrării cetățeniei germane prevăzută la articolul 25 alineatul (2) din StAG și să beneficieze de o examinare individuală a consecințelor pierderii cetățeniei germane din perspectiva dreptului Uniunii, o astfel de examinare trebuie să poată fi efectuată, pe cale incidentală, cu ocazia solicitării de către persoana în cauză a unui document de călătorie sau a oricărui alt document care atestă cetățenia sa și, în general, în cadrul unei proceduri de constatare a cetățeniei, autoritățile competente trebuind să fie în măsură, dacă este cazul, să asigure redobândirea *ex tunc* a cetățeniei statului membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 martie 2019, Tjebbes și alții, C-221/17, EU:C:2019:189, punctul 42).
- 63 În speță, o astfel de examinare incidentală cu posibilitatea redobândirii *ex tunc* a cetățeniei germane trebuie să poată fi efectuată de instanța de trimitere în cauzele principale, care privesc acțiuni împotriva unor ordine ale poliției administrative prin care s-a constatat pierderea cetățeniei persoanelor interesate și care au fost adoptate în cadrul unor cereri de eliberare a unor titluri de călătorie sau al unor proceduri de constatare a cetățeniei.
- 64 Este necesar să se precizeze în această privință că data relevantă care trebuie luată în considerare în vederea examinării proporționalității consecințelor pierderii cetățeniei germane din perspectiva dreptului Uniunii este cea la care persoana în cauză a obținut sau a redobândit cetățenia unei țări terțe, din moment ce, în conformitate cu articolul 25 alineatul (1) din StAG, momentul la care această cetățenie este dobândită sau redobândită face parte integrantă din criteriile legitime pe care le-a stabilit Republica Federală Germania și de care depinde pierderea cetățeniei sale [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pierderea cetățeniei daneze), C-689/21, EU:C:2023:626, punctul 56].
- 65 Din considerațiile care precedă rezultă că articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care prevede că, în cazul dobândirii voluntare a cetățeniei unei țări terțe, cetățenia acestui stat membru se pierde de plin drept, ceea ce determină

pierderea cetățeniei Uniunii de către persoanele care nu au cetățenia altui stat membru, cu excepția cazului în care aceste persoane obțin din partea autorităților naționale competente, în urma unei examinări individuale a situației persoanelor menționate ținând seama de o evaluare comparativă a intereselor publice și private în cauză, autorizația de a-și păstra cetățenia înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe. Cu toate acestea, compatibilitatea cu dreptul Uniunii este condiționată de faptul, pe de o parte, ca aceleași persoane să fi avut un acces efectiv, în limitele unui termen rezonabil, la procedura de păstrare a cetățeniei prevăzută de această reglementare și să fi fost informate în mod corespunzător cu privire la această procedură și, pe de altă parte, ca procedura menționată să includă o examinare de către autoritățile competente a proporționalității consecințelor pe care le presupune pierderea acestei cetățenii din perspectiva dreptului Uniunii. În caz contrar, autoritățile amintite, precum și instanțele eventual sesizate trebuie să fie în măsură să efectueze o asemenea examinare, pe cale incidentală, cu ocazia unei cereri formulate de persoanele în cauză cu privire la eliberarea unui document de călătorie sau a oricărui alt document care atestă cetățenia acestora ori, dacă este cazul, cu ocazia unei proceduri de constatare a pierderii cetățeniei, autoritățile și instanțele menționate trebuind să fie în măsură, dacă este cazul, să asigure redobândirea *ex tunc* a acestei cetățenii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 66 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care prevede că, în cazul dobândirii voluntare a cetățeniei unei țări terțe, cetățenia acestui stat membru se pierde de plin drept, ceea ce determină pierderea cetățeniei Uniunii de către persoanele care nu au cetățenia altui stat membru, cu excepția cazului în care aceste persoane obțin din partea autorităților naționale competente, în urma unei examinări individuale a situației persoanelor menționate ținând seama de o evaluare comparativă a intereselor publice și private în cauză, autorizația de a-și păstra cetățenia înainte de dobândirea cetățeniei unei țări terțe. Cu toate acestea, compatibilitatea cu dreptul Uniunii este condiționată de faptul, pe de o parte, ca aceleași persoane să fi avut un acces efectiv, în limitele unui termen rezonabil, la procedura de păstrare a cetățeniei prevăzută de această reglementare și să fi fost informate în mod corespunzător cu privire la această procedură și, pe de altă parte, ca procedura menționată să includă o examinare de către autoritățile competente a proporționalității consecințelor pe care le presupune pierderea acestei cetățenii din perspectiva dreptului Uniunii. În caz contrar, autoritățile amintite, precum și instanțele eventual sesizate trebuie să fie în măsură să efectueze o asemenea examinare, pe cale incidentală, cu ocazia unei cereri formulate de persoanele în cauză cu privire la eliberarea unui document de călătorie sau a oricărui alt document care atestă cetățenia acestora ori, dacă este cazul, cu ocazia unei proceduri de constatare a pierderii cetățeniei, autoritățile și instanțele menționate trebuind să fie în măsură, dacă este cazul, să asigure redobândirea *ex tunc* a acestei cetățenii.

Semnături